

(გაგრძელება მე-2 გვ.)

(გამომდგომად)

სახეს იცვლის ჩვენი სამშობლოს უდიდესი რაიონები. კვლავ ფართოდ ვითარდება დასავლეთი ციმბირი, რომელიც უკვე გახდა ქვეყნის მთავარი საბრუნველ-გერეტიკული ბაზა. თითქმისდა სულ ახლანდელ დაიწყო ბაიკალ-ამურის მაგისტრალის მშენებლობა, დღეს კი ამ მაგისტრალის მესამე ნაწილზე უკვე გაიხსნა მატარებლების სამოქმედო მიმართულება.

დამთავრდა მშენებელი ველის ათვისება უზბეკეთში. მთავრდება „ბრინჯის ყაბიროს“ — ყუბანის ქვემო წელის განთქმული ლია-ლეკიანების ათვისება, უკვე ახლა ბევრად ახლებურად გამოიყურება ჩვენი არამდებარეობად-გაიხსნა ზონა. იქნებმა მარცვლეულის გარანტირებული წარმოების ზონა ვოლგისპირეთში.

ეკონომიკური პროგრესი, როგორც ეს ერთხელ კიდევ ნახვამით აღინიშნა სკკ ცენტრალური კომიტეტის 1978 წლის ივლისის პლენუმზე, წარმოუდგენელია თანამედროვე, დიდპროდუქტიული სოფლის მეურნეობის გარეშე.

ამ დარგის განვითარებისას მრავალი აგრარული პრობლემა გადაწყვეტილი. განუზრგვლად იზრდება ერთ სულ მესახეულ სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოება. მნიშვნელოვანი წარმატებანი მოპოვებული მარცვლეულის მიმართებაში. მყარად ვითარდებოდა მეხაზბეობა. ბევრი რამ გაკეთდა მეცხოველეობაშიც. შესამჩნევად გაიზარდა ხორცის, რძის, კვერცხის წარმოება. მაგარმა სოფელური ჯერ კიდევ არის. მოსახლეობის მოთხოვნების მიხედვით სოფლის მეურნეობის პროდუქტებზე მთლიანად ვერ მკაფიოვლდება. ამიტომ განსაკუთრებულ ყურადღებას უფრთხობით ამ დარგის დაჩქარებულ განვითარებას. 1979 წლისათვის დასახული ამოცანა გავარჩეკეთ ხორცის წარმოების მატება. როგორც მინიმუმში, კვლავაც ასეთვე ტემპით უნდა ვიართო. სკკ ცენტრალური კომიტეტის გასულ წლის ივლისისა და ნოემბრის პლენუმებზე დაისახა საჭირო ღონისძიებები.

ცენტრალურმა კომიტეტმა პარტიულ, საბჭოთა და სა-მეურნეო ორგანოებს, მშრომელთა კავშირებს მითუ-წოდა ყოველი ღონე იხმარონ, რათა ეს გადაწყვეტილებანი უთუოდ შესრულდეს.

ეკონომიკის ყოველმხრივმა ზრდამ კარგი ბაზა შეუქმნა ხალხის ცხოვრების ღონის ამაღლებას. 1974-1978 წლებში უშუალოდ ხალხის კეთილდღეობის მიზმარდა ეროვნული შემოსავლის დაახლოებით ოთხი მეხუთედი, ესე იგი ტრალიონ-ნახევარი მანეთი. ეს თითქმის მესამედით მეტია, ვიდრე წინა ხუთწლეულში.

პარტია, რომელიც უზრუნველყოფს XXV ყროლობის მიერ მიღებული სოციალური პროგრამის განხორციელ შესრულებას, კვლავც უპირველეს ყურადღებას დაეთმობს საბჭოთა ადამიანების ცხოვრების გაუმჯობესებას, მშრომელთა ხელფასისა და რეალური შემოსავლის გაღილებას, საზოგადოებრივი ფონდების გაზრდას, ბინების მშენებლობას.

უნდა აღინიშნოს, რომ საბჭოთა კავშირის წარმატებანი მთლიანად — ეს არის თითოეული რესპუბლიკის წარმატებანი. დავისახელებთ მხოლოდ ერთ ფაქტს. ყუხახეთი ხუთჯერ მეტ საშრეწველო პროდუქციას იძლევა, ვიდრე მთელი რეგიონალური რუსეთი. მხოლოდ რესპუბლიკისა და მთელი ქვეყნის მშრომელთა გაერთიანებული მეცადინეობით მიღწევა ყუხახეთმა ასეთ შედეგადღ. იგივე შეიძლება თქვას წინასმინიერ სხვა რესპუბლიკის შესახებაც. ასეთია ლენინური ეროვნული პოლიტიკის, საბჭოთა ხალხების მეგობრობისა და მშობის შედეგი.

საერთოდ, როცა ვაფასებთ ჩვენი ეკონომიკური და სოციალური პოლიტიკის შედეგებს, სრულიად გარკვეულად შეგახიბთ ვთქვათ, რომ თქვენი მთავარი გაწაწესი, ამხანაგი ამომჩრეველები, შესრულებულია. ამასთან პარტიას, მთავრობას ახსოვთ თქვენი მეორე განაწესი: საამედოდ დაეცვათ საბჭოთა ადამიანების მშვიდობიანი შრომა.

ეს კი დიდძალ სახრებს მოითხოვს ქვეყნის უშიშროების განმტკიცებისათვის როგორც დასავლეთით, ისე აღმოსავლეთითაც. თავდაცვისათვის იმდენს ვხარჯავთ, რამდენიც ახსოვლტურად საჭიროა. არც მეტი, არც ნაკლები, ვითარების შესაბამისად, და დარწმუნებული ვარ, რომ საბჭოთა ადამიანებს ეს ესმით.

რა თქმა უნდა, არ ვაპირებ სახალხო მეურნეობაში შექმნილი მდგომარეობა ვარდისფრად დავიხატოთ. ჩვენ ჯერ კიდევ ბევრი ნაკლი, გადაუტრელო პრობლემა გვაქვს. მათ შესახებ ლაპარაკი იყო სკკ ცენტრალური კომიტეტის 1978 წლის ნოემბრის პლენუმზე და აღარ მინდა გავიმეორებო. შეგახსენებთ მხოლოდ, რომ მეტი წილი ასეთი პრობლემების გადაჭრის გზად მიგვანისა მუშაობის ეფექტიანობისა და ხარისხის ამაღლება.

პარტიამ დიდი ხანია ეს ამოცანა დააყენა ეკონომიკურ საქმიანობის ცენტრში, მაგრამ უნდა ვაღიაროთ, რომ იგი ნელა წყდება. და ამამე ხელს ვეკიშის არა მარტო ობიექტური გარემოება, არამედ ჩამორჩენილობის ინერციის ძალაც, ინერცია დაგვცვამი, მეურნეობის გაძლიერის მეთოდებში და ალბათ, რაც მთავარია, სამეურნეო აზროვნებაში.

ჩვენ დიდხანს ვცხოვრობდით მწკავე დეფიციტების, თითქმის ყველა პროდუქციის — ლითონისა და სათბობის, მანქანებისა და მოწყობილობის შეზღუდული ნორმების პირობებში. ცხადია, ჩვენც სულ იმის ფიქრში ვიყავით, რომ როგორმე გავკვიდრიდებინა წარმოება, ყველაზე აუცილებელით მაინც დაგვეკმაყოფილებინა მეურნეობა.

დღეს საბჭოთა კავშირი თითქმის ყველა სახეობის პროდუქციის ორჯერ-სამჯერ, გარკვეულ დარგებში კი რამდენჯერმე მეტს აწარმოებს, ვიდრე 15-20 წლის წინათ. და მიუხედავად ამისა, ხან ერთი რამ გვაკლდა, ხან მეორე. რატომ? მიზეზი მარტო ის არაა, რომ სწრაფად იზრდება მოთხოვნილება, თუმცა ამის უგულვებელყოფა არ შეიძლება. საქმე ენება ჩვეულებრივ, თვისიერ-ბურ ტრადიციას — მეტე ყურადღება დაუფრთხი წარმოების მოცულობის ზრდას, ვიდრე პროდუქციის ხარისხს. მაშინდელის ეფექტიან, რაციონალურ გამოიყენებას. წარმოების გვიანტური მასშტაბის დროს უყახან-სენელ ფაქტორს გადაწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება. მისი სრულად გამოყენების გზით შეიძლება წარმოების ახალნაღდ ღონეზე გაცილებით უკეთ დაგვეკმაყოფილებინა ქვეყნის მოთხოვნილება ლითონზე, სათბობზე, საშენ მასალაზე, სახალხო მომხარების საქონელზე.

ეს მთლიანად ენება სოფლის მეურნეობასაც. მოსავალი მატულობს, მაგრამ კარტოფილის, ბოსტნეულის, ხილის, მარცვლეულის დანაჯარგებიც ჯერ კიდევ მნიშვნელოვანია. ამასთან სოფლის მეურნეობა შემაღლებული ნაწილია აგროსამრეწველო კომპლექსისა, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ქვეყანა ხელნეღუვლითა და სურსათით. ამ წარმატების საზნოა უნდა გახდეს არა მარტო მოწვეული მოსავალი, არამედ, უწინარეს ყოვლისა, ის, რასაც ვაწე-ვლით მომხმარებელს, — მაღალხარის, საკონსერვირებო ბაზრებს, საბჭოთა ადამიანების სუფრას. ეს ყველა მეცადინეობის საბოლოო შედეგია და იგი უმთავრესად უნდა მივიჩნიოთ.

სკკ ცენტრალური კომიტეტის უქანსკენლმა პლენუმმა ამის გამო მთელი გადაწყვეტილება — კაპიტალური დაბანდებების განაწილებისა გაუვიდოთ სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მოვლა-შენახვის, სწრაფ ტრანს-

პორტირებისა და ხარისხოვანი გადამუშავების უზრუნველყოფის საშუალებანი და რესურსები. ეს გადაწყვეტილება განუზრგვლად უნდა განხორციელდეს. დარწმუნებული ვარ, რომ ასეთი მიდგომა ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობის ეფექტიანობის ამაღლებას, უფრო სწრაფად გაუმჯობესებს სურსათ-სანოვავით მოსახლეობის უზრუნველყოფას.

ერთი სიტყვით, ამხანაგებო, ახლა არა გვაქვს იმაზე უფრო მნიშვნელოვანი საქმე, ვიდრე მთელი ჩვენი შესაძლებლობებისა და დოვლობის ყიარათიანი, უფროსად რაციონალური გამოყენება. ამიტომ ახლებურად უნდა მივედგეთ კაპიტალურ დაბანდებათა პოლიტიკისა და ტექნიკური პოლიტიკის ბევრ სფეროს, მანევრულად უნდა გამოვიყენოთ არსებული სიმძლავრეები და მუშახელობის რესურსები, დავძლიოთ უწყვეტიანი და კუთხური ტენდენციები. რამდენადმე უნდა გარდავქმნათ აგრეთვე დაგეგმვა და მეურნეობისაგან მეთოდები, მაჩვენებლების სისტემა და მატერიალური სტიმულირება. და რაგინდ რთულიც უნდა იყოს ეს გარდაქმნა, უამისოდ ფოქს ვერ გავალოთ.

ეს განსაკუთრებით უნდა ითქვას დღეს, რადგან სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს ახალ შემადგენლობას, მთავრობას, ცენტრალურ სამეურნეო ორგანოებს მოუწევთ იმუშაონ მეტად პასუხსაგებ პერიოდში, როცა მთავრდება მიმდინარე და მზადდება მომავალი ხუთწლეული. მეთერთმეტე ხუთწლიანმა გეგმამ სრულად უნდა შეახას ბორცი პარტიის ეკონომიკურ პოლიტიკას, შეისის-ხლობრის ეკონომიკური და მეცნიერულ-ტექნიკური აზრის უქანსკენლი მიწწევები, მთელი ჩვენი გამოცდილება.

ვლადიმერ ილიას ძე ლენინი საბჭოების ეკონომიკურ საქმიანობას უდიდეს მნიშვნელობას ანიჭებდა. მის კრემლის ბიბლიოთეკაში შემონახულია მოსკოვის საბჭოს აღმასკომის საქმიანობის მიმოხილვა. იმ ადგილას, სადაც ნათქვამი იყო, რომ 1920 წლის 3,5 თვის მანძილზე აღმასკომმა განიხილა 46 ორგანიზაციული და მხარეოდ 8 ეკონომიკური საკითხი, ვლადიმერ ილიას ძეს ხაზი დაუსვამს ციფრებისათვის და კიდევ წაუწერია: „პირიქით უნდა იყოს“.

ახალმა კონსტიტუციამ გააფართოვა საბჭოების უფლებები ეკონომიკის დარგში. უნდა ვისწავლოთ ამ უფლებების გამოყენება. მით უმეტეს, რომ სამეურნეო მშენებლობაში არის ამოცანები, რომელსაც საბჭოებზე უკეთ ვერავინ ვერ გადაწყვეტს.

ცნობილია, რომ უქანსკენლი წლების მანძილზე ბევრი რამ გავიდა წარმოების საეკონომიკისა და კონცენტრაციისათვის, მართვამი დარგობრივი საწყისების გაძლიერებისათვის. მაგრამ ამასთანვე უფრო აქტიურად უნდა იყოს უმაღლესი და ადგილობრივი საბჭოების, მათი აღმასკომებელი ორგანოების, მუშაობა შესაბამისი ტერიტორიაზე კომპლექსური ეკონომიკური და სოციალური განვითარების უზრუნველყოფისათვის. მხოლოდ დარგობრივი და ტერიტორიული საწყისების გონივრული შეხამება უზრუნველყოფს ეფექტიან მეურნეობისათვის.

ჩვენი საბჭოები, საბჭოთა დემოკრატია ცხოველყოფელ უდიდეს ძალას შეიცავს. და იგი კიდევ უფრო სრულად უნდა გამოვიყენოთ არსებული რესურსების გამოვლენისათვის, ნაკლოვანებათა კრიტიკისათვის, აზრის შეჯერებისა და დასამუშავებლ გადაწყვეტილებათა შემუშავებისათვის. საბჭოთა დემოკრატია შეუძლია და კიდევაც უნდა ემსახუროს უკეთ ეკონომიკურ პროგრესს, ხლო ეკონომიკური პროგრესი იყო და არის აინაჩვეული, მატერიალური საფუძველი საბჭოთა ადამიანების უფლებებისა და თავისუფლებების რაც შეიძლება სრული უზრუნველყოფისათვის, სოციალისტური დემოკრატიის შემდგომი აყვადებისათვის.

ჩვენს წინაშე დასახული ეკონომიკური ამოცანების გადაწყვეტა მოითხოვს შემოქმედისობის მიდგომას, მაღალ პასუხისმგებლობას, უმჯავრეს დისციპლინას მეურნეობის ყველა რეოლში. ეს ენება ყველა ღირის სამეურნეო ხელმძღვანელთა მუშაობას. ეს ენება წარმოების უშუალო მონაწილეებსაც. დაე თითოეულმა, ვინც დაზგასთან დგას, მინდობი ამ სახაზავ მაგალიდთან შრომობს, თავის თავს კითხვის, ყველაფერი იღონა თუ არა იმისათვის, რომ იმუშაოს უფრო ნაყოფიერად, უფრო ხარისხიანად, დაზგობა მასალად, ფუტად არ დახარჯოს დრო. თუ პარტიის ცენტრალურ კომიტეტში, უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში მოსული წერილებით, საარჩევნო კამპანიის დროს მშრომელთა გამოცვლების ხასიათით ვიმსჯელებთ, საბჭოთა ადამიანებს მკაფიოდ აქვთ წარმოდგენილი, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ამ საკითხს თანამედროვე პირობებში ჩვენი ქვეყნის განვითარებისათვის.

მოთხოვნა, რომ გავაუმჯობესოთ ორგანიზებულობა, ავამაღლოთ პასუხისმგებლობა და დისციპლინა მუშაობის ყველა უბანზე, ამომჩრეველთა ერთ-ერთი ძირითადი განაწესია.

მაშ მოდიოთ, ამხანაგებო, ყველაფერი ვიღონოთ, რათა ეს განაწესი შესრულდეს — არა სიტყვით, არამედ საქმით!

ნება მიბოძეთ შევეხო ახლა საერთაშორისო საკითხებს. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს წინა არჩენილების დროიდან გასული წლები მსოფლიო ასპარეზზე დიდი და რთული მოვლენების პერიოდი იყო. ეს იყო სოციალისტური ქვეყნების შემდგომი წარმატებული განვითარების, აფრიკის, აზიისა და ლათინური ამერიკის ხალხთა ეროვნული და სოციალური განთავისუფლებისათვის ბრძოლაში ახალი გამარჯვებების, კაპიტალის ქვეყნებში მშრომელთა კლასობრივი ბრძოლების, მნიშვნელოვანი გააქტიურების, იქ კომუნისტური და მუშათა პარტიების გავლენის განმტკიცების წლები.

ამავე დროს ეს იყო პერიოდი, როცა იმპერიალიზმის ყველაზე რეაქციული ძალები, იარაღის ფაბრიკანტები და მილიტარიზტი, „ცივი ომის“ კომპაგები და მათი დაქირავებული თუ მოხალისე დამტყუბნი გაერთიანდნენ და ფართო კამპანია წამოიწყეს დაძაბულობის შენელებისა და განიარაღების წინააღმდეგ, განმათავისუფლებელი ბრძოლის წინააღმდეგ.

იმოზუნებენ რა მოგონილი „საბჭოთა საფრთხეს“, ისინი მოითხოვენ ახლა-ახალი მილიტარების გამოიყვას სამხედრო მიზნებისათვის, სულ უფრო დამანჯრეველ და ბარბაროსულ სახეობათა იარაღის შექმნისათვის. ისინი ცდილობენ დათარგუნონ ხალხთა განმათავისუფლებელი მოძრაობა, ერეიანს სხვა ქვეყნების საზნოა საქმეებში. იმპერიალიზმის ასეთ პოლიტიკას სულ უფრო უკავშირება ჩინეთის ხელმძღვანელთა პოზიცია.

მეზობელ პატარა ქვეყანაზე — სოციალისტურ ვიეტნამზე უპრეცედენტო, თავხედური, ყაჩაღი თვადენი-ხმით პეიონის ახლანდლმა მშარტულებმა მთელი მსოფლიოს წინაშე საბოლოოდ გააშუქეს თავიანთი დიდპყრობებელი, პაგემონისტური პოლიტიკის ეგირავლი, აგრესიული არსი. ახლა ყველა ხედავს, რომ სწორედ ეს პოლიტიკა ამაჟამად ყველაზე სერიოზულ საფრთხეს უქმნის მთელი მსოფლიოს მშვიდობას. ახლა განსაკუთრებით ნათელია ამ პოლიტიკისათვის ხელშეწყობის ყოველი ფორმის მთელი საფრთხე.

საბჭოთა ხალხი მთელი მსოფლიოს მშვიდობისმოყვარე ხალხებთან ერთად მოითხოვს დაუყოვნებლივ შეწყდეს ჩინეთის აგრესია ვიეტნამის წინააღმდეგ, ინტერვენტებმა უქანსკენლად ჯარისკაცადე გაიყვანონ მთელი ჯარები ვიეტნამის მიწა-წყლიდან. მოიმე ვიეტნამთან ჩვენი მეგობრობა მრავალი წლის განმავლობაში საქმით არის გამოცდილი. და დღეს, ვიეტნამელი ხალხისათვის

ამ ძნელ ქამს, მთლიანად და სავსებით ვუჭერთ მხარს მას. და არავის არ უნდა შეეპაროს ეჭვი: საბჭოთა კავშირი ერთგულია მეგობრობისა და თანამშრომლობის ხელშეწყობისა, რომელიც ჩვენს ქვეყნებს აკავშირებს. ვიეტნამის სოციალისტური რესპუბლიკა სამართლიან, კეთილშობილურ ბრძოლას აწარმოებს. მის მხარეზე არიან მთელი მსოფლიოს პარტიისანი და მშვიდობისმოყვარე ადამიანები. ამიტომ ვიეტნამის საქმე უძლეველია, აგრესიის ზრახვები კი განწირულია.

ასეთ ვითარებაში, ამხანაგებო, ჩვენი პარტიის ცენტრალური კომიტეტი, საბჭოთა მთავრობა ძალ-ღონეს არ ზოგავენ, რომ განავითარონ თანამშრომლობა მშვიდობის, თავისუფლებისა და პროგრესის ძალებთან, ჩაუღწომონ აგრესიული წრეების ზრახვები, დაცივან და გააღრმავონ საერთაშორისო დაძაბულობის შენელება, შეუქმნან საბჭოთა ხალხს, ჩვენს მოკავშირეებსა და მეგობრებს მშვიდობიანი ცხოვრებისა და შრომის სამიერად გარანტია.

განვლიო წლების შედეგების შეფასებისას, კმაყოფილებით შეგვიძლია ვთქვათ: პრაქტიკულად პარტიის XXIV და XXV ყროლობის ისტორიული დოკუმენტებით განსაზღვრული საგარეო-პოლიტიკური საქმიანობის ყველა მიმართულებით სერიოზულ წარმატებებს მივაღწიეთ.

ჩვენი გეპოქის ერთ-ერთი მთავარი ნიშანია სოციალიზმის სამყაროს მეტყეი, ღონიერიანი განვითარება და საერთაშორისო ვითარებაზე მისი კეთილნაყოფიერი გავლენის განუზრგვლად ზრდა. ვიეტნამის გაერთიანება, ლათის სოციალისტურმა რევოლუციამ, სოციალიზმისა და დემოკრატიის ძალების გამარჯვებამ კამბუჩიაში — ეს სამყარო კიდევ უფრო გრცელი, ძლიერი და მრავალფეროვანი გახადა.

მოიმე ქვეყნებთან ურთიერთობის ჩვენ უპირველეს ყურადღებას უფრთხობ. ეს ურთიერთობა სულ უფრო ღრმა და მრავალმხრივი ხდება.

სოციალისტური თანამეგობრობის ქვეყნებმა, რომლებიც სწავლობენ და ეუფლებიან ერთმანეთს დამოცდილებას, ამ წლებში ახალი დიდი ნაბიჯი გადის სახელმწიფო მშენებლობის, სოციალისტური დემოკრატიის განვითარების გზით.

ეკონომიკური ურთიერთობის დარგში შესამჩნევად გაიზარდა ეკონომიკური ურთიერთდახმარების საბჭოთა ორი. იგი გახდა სოციალიზმის ქვეყნების ეროვნული სამეურნეო ამოცანების გადაწყვეტის მნიშვნელოვანი იარაღი. თავის 30-ე წლისთავს ეკონომიკური ურთიერთდახმარების საბჭო საქმიანად ხვდება: ემზადება მთელი რიგი ახალი ერთობლივი ეკონომიკური პროექტების ხელშეშრომისათვის, ამთავრებს კიდევ ორი გრძელვადიანი მიზნობრივი პროგრამის შემუშავებას. კარგი მიღწევები იღებულა აღინიშნოს საუკეთესო საშუალებამა მაგრამ ცხადია მეორე მხარეც: თანამშრომლობის ყველა ფორმა როდია მოსინჯული, საჭიროა შემოქმედებითი და აქტიური ძიება.

ჩვენს ხანაში კაცობრიობის ყველაზე გადაუდებელი, უმწვავესი ამოცანა გახდა გამალებული შეიარაღების შეწყვეტა, მსოფლიო ბირთვული ომის საფრთხის თავიდან აცილება. საბჭოთა კავშირი, ისევე როგორც სოციალიზმის სხვა ქვეყნები, ძალ-ღონეს არ იმუშებს ამ მიზნებისათვის ბრძოლაში.

თანამედროვე საერთაშორისო ცხოვრებაში უდიდესი მნიშვნელობა მიიჭნება ჩვენი ქვეყნების კოლმტკიური ინიციატივას, რომელთა მიზანია მშვიდობის განმტკიცება. ეს, კერძოდ, შეეხება დეკლარაციასაც, რომელიც მიღებულია მოსკოვში ვარშავის ხელშეშულების ორგანიზაციის პოლიტიკური საყენსტუციო კომიტეტის ამასწინანდელ თათბირზე, და შეიცავს მთელ რიგ ახალ დიდმნიშვნელოვან იდეებს, რომლებიც ხელს შეუწყობს საერთაშორისო კლიმატის გაჯანსაღებას და განიარაღებას.

ამ თვალსაზრისით, უდავოდ ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ამოცანაა საბჭოთა კავშირ-ამერიკის ახალ-ხელშეშულების შემუშავება მეტეერთი სტრატეგიული შეიარაღების შეზღუდვის თაობაზე. ახლა საქმეს ისეთი პირო უქანს, რომ მაღლ უნდა დამთავრდეს ექვს წელზე მეტი ხნის შრომა. რა თქმა უნდა, ჩვენი თვალსაზრისით ხელშეშულება შეიძლება უკეთესიც ყოფილიყო. თუმცა იგი მთლად ვერ შეესაბამება ჩვენს სურვილს, მაგრამ ეს არის გონივრული კომპრომისი, რომელიც ორივე მხარის ინტერესებს ითვალისწინებს. მთლიანად კი, ეს დიდი და კარგი საქმეა.

ჯერ ერთი, ახალი ხელშეშულება, თუ მას ხელს მოვაწერთ, დავამტკიცებთ და ძალაშისილად გამოვაცხადებთ, რამდენიმე წელთა—მთელი რიგი დიდმნიშვნელოვანი მომენტების თვალსაზრისით 1985 წლამდე გარკვეულწლოად გზას გადავდობავს ყველაზე დამანჯრეველ და ძვირადღირებულ სახეობათა იარაღის შემდგომ დაგროვებას. ამასთან ხელშეშულება გამოიხატება მხარეების თანასწორობისა და თანაბარი უშიშროების პრინციპს. და შეგვიძლია გარკვევით ვთქვათ: მისი ხორცეუ-ხმა არაფერს ავნებს საბჭოთა კავშირის უშიშროებას, ისევე — როგორც შეერთებული შტატების უშიშროებას. მთლიანად კი იგი, ჩემი აზრით, ხელსაყრელი იქნება ორივე ქვეყნისათვის.

მეორე, ხელშეშულების ძალაშისილად გამოცხადება მისვას, რომ გეოქოლებს გამალებული შეიარაღების ალაგების პროცესი, რომელიც სსრ კავშირის ინიციატივით დაიწყო, სტრატეგიული შეიარაღების შეზღუდვის პირველ შეთანხმებას მოჰყვა მეორე შეთანხმება. ამ უქანსკენლის ძალაში შესვლის შემდეგ დაიწება მუშაობა სტრატეგიული შეიარაღების შეზღუდვის მესამე შეთანხმებაზე. მან უნდა მოიცვას კიდევ უფრო მეტი ასპექტები, დამუხრნუქოს ახალ საბჭოთა იარაღის შექმნა, გაითვალისწინოს უკვე არა მარტო შეიარაღების ზრდის შეზღუდვა; არამედ მისი შემცირებაც ორივე მხარის მიერ.

ალბათ, ახლანდელი ხელშეშულება გამოგვაციცხებინებს ამაჟამად მიმდინარე სხვა მოლაპარაკებასაც; — მაგალითად, ბირთვული იარაღის გამოცდის სრული აკრძალვის, ჩვეულებრივი იარაღის ვაჭრობის შეზღუდვის შესახებ, აგრეთვე, ვიმდენებზე, ცენტრალურ ევროპაში შეიარაღებული ძალებისა და შეიარაღების შემცირების მოლაპარაკებასაც.

დაბოლოს, მესამე, — სტრატეგიული შეიარაღების შეზღუდვის მეორე ხელშეშულების დდება უთუოდ სასიკეთო გავლენას მოახდენს მთლიანად საერთაშორისო კლიმატზე. ახალ ხელშეშულებას, როცა მისი შემოქმედება დამთავრდება, ალბათ, ხელს მოვაწერთ მაშინ, როცა შევხედვით პრეზიდენტ კარტერს, ვიმდენებზე — ახლო მომავალში. გათვალისწინებული გეპქეს განვიხილოთ აგრეთვე საბჭოთა კავშირ-ამერიკის ურთიერთობის შემდგომი განვითარების, დაძაბულობის შენელების განმტკიცებისა და საყოველთაო მშვიდობის დამკვიდრების მთელი რიგი საკითხები. გეპქეს სხვა ძვრებიც გამალებული შეიარაღების შეკავების დარგში. ძალაში შევიდა კონვენციები ბაქტერიოლოგიური იარაღის აკრძალვისა და გავრეო ბუზუნებაზე სამხედრო მიზნით ზემოქმედების აკრძალვის შესახებ.

მიმდინარეობს ბირთვული იარაღის გაუფრცხვლებლობის რეჟიმის გარკვეული განმტკიცება. ამას ხელს უწყობს მსოფლიოში პირველი უბირეო ზონის შექმნაც, რომელიც ლათინური ამერიკის მეტწილ ქვეყნებს მოიცავს. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალურმა ასამბლეამ მოიწონა ჩვენი წინადადება იმის თაობაზე, რომ უშიშროების გარანტიები ბირთვით უბირეთო სახელმწიფოებში, არ განლაგდეს ბირთვული იარაღი იმ ქვეყნების ტერიტორიებზე, სადაც იგი ახლა

არ არის, აგრეთვე, რაც განსაკუთრებით უმნიშვნელოვანია, ასამბლეამ მოუწოდებ ბირთვულ სახელმწიფოებს დაიწყონ მოლაპარაკება ბირთვული წარმოების სრული შეწყვეტისა და მისი მთავარი შედეგების თაობაზე. ეს უდიდესად მნიშვნელოვანი საქმეა, მაგნიჩია და მზად ვართ დავიჭერო მათი მოთხოვნა.

განვლიო წლებში შესამჩნევად შეიცვალა — და ისევე მნიშვნელოვანწილად სსრ კავშირისა და სხვა სოციალისტური ქვეყნების პოლიტიკის ზემოქმედებით — ევროპის პოლიტიკური კლიმატი. დიდი ნიშანსევეტად იქცა სრულიად ევროპის თათბირი და მისი საბოლოო აქტი, რომელსაც პელსინიკის შეხვედრის დროს მოვაწერთ ხელი. იქ სწორად იყო განსაზღვრული დაძაბულობის შენელების გზით წინსვლის მთავარი მარშრუტები.

ევროპაში საგრძნობი ცვლილებები მომხდარი: ახლებურად გამოიყურება აღმოსავლეთ და დასავლეთ ევროპის ქვეყნების პოლიტიკური ურთიერთდამოკიდებულება. ჩვეულებრივ საქმედ იქცა კონტრეტული და კონსულტაციები მთავრობების შორის, ხელმძღვანელთა ორმხრივი კონტაქტები — კეთილი ნების მიხედვით. გაფართოვდა მშვიდობიანი თანამშრომლობის გეოგრაფია. საბჭოთა კავშირისათვის იგი ახლა მოიცავს აგრეთვე პორტუგალიასა და ესპანეთს. ურთიერად როდი ვითარდება ჩვენი ურთიერთობა თურქეთთან.

უფრო სტაბილური ხდება ევროპის ქვეყნების ეკონომიკური ურთიერთობა. მაგალითად, ჩვენ ამ ბოლო დროს გრძელვადიანი ეკონომიკური შეთანხმებანი დავუდეთ ფინეთს, საფრანგეთს, გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკასა და მთელ რიგ სხვა ქვეყნებს. საავსებით შეგვიძლია ასეთსავე საფუძველზე გადავიყვანოთ იტალიასთან ურთიერთობაც. ასეთი შეთანხმებანი — ეს არის აღმოსავლეთისა და დასავლეთის ერთგვარი ერთობლივი კაპიტულდაზანდება ფრიალ საჭირო და ურთიერთხელსაყრელ საქმეში — საერთაშორისო მშვიდობის შენარჩუნებასა და განმტკიცებაში.

რა თქმა უნდა, ჩვენ კარგად ვხედავთ სიმძნელებსაც ხალხთა მშვიდობისა და უშიშროების განმტკიცების გზაზე. ახლა უპირველესი ამოცანაა გავაყრილოთ დამაბულობის შენელება სამხედრო დარგზე. ეს განსაკუთრებით აუცილებელია, რადგან ნატოს ბლოკი გამალებით ზრდის თავის შეიარაღებას, რითაც ართულებს ვითარებას

